

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta informatiky a statistiky

Katedra ekonomické statistiky

**Metodika transformace ukazatelů Bilancí
národního hospodářství do Systému
národního účetnictví**

Ing. Jaroslav Sixta, Ph.D.

Doc. Ing. Jakub Fischer, Ph.D.

Ing. Kristýna Vltavská, Ph.D.

Ing. Vítězslav Ondruš, CSc.

Prof. Ing. Stanislava Hronová, CSc., dr. h. c.

Prof. Ing. Richard Hindls, CSc., dr. h. c.

Prosinec 2012

Zpracováno s podporou grantu GA ČR č. P402/10/1275.

„Historické časové řady hrubého domácího produktu České republiky“

1 Úvod

Popis národního hospodářství a s tím spojené měření ekonomické výkonnosti doznalo během posledních let značných změn. Současný systém národního účetnictví SNA 1993¹ a jeho evropská modifikace ESA 1995² jsou v zemích EU platné od dubna 1999. Metodika ESA 1995 navazuje na dříve platnou metodiku ESA 1978. V České republice byly národní účty v metodice ESA 1978 sestaveny a zveřejněny pouze za rok 1992, v nové metodice ESA 1995 byly sestaveny již za rok 1993 a zveřejněny v červenci 1996. Před rokem 1992 byl používán, obdobně jako v ostatních socialisticky orientovaných zemích, poněkud odlišný tzv. soustava³ bilancí národního hospodářství. Systém bilancí národního hospodářství byl v souladu s tehdejší ekonomickou teorií úzce vymezen a za tzv. produktotvornou oblast považoval pouze tzv. výrobní sféru. Díky tomu jsou dnes historické údaje o vývoji ekonomiky nesrovnatelné s údaji publikovanými podle metodiky národního účetnictví (ESA 1995). Uživatelé především ročních národních účtů se tak musí spokojit s omezenou délkou časové řady i u takových základních ukazatelů jako je například hrubý domácí produkt.

Předkládaný metodický postup je zaměřen na transformaci historických údajů v pojetí bilancí národního hospodářství do metodiky národního účetnictví. Jde o účet výrobků a služeb popisující výrobní a výdajovou metodu odhadu hrubého domácího produktu v běžných cenách i v cenách předchozího roku. Přestože dojde v roce 2014 k nahrazení ESA 1995 aktualizovaným standardem ESA 2010, který vychází ze standardu SNA 2008, tyto postupy transformace jsou nedotčeny. Pouze bude nutné doplnit postupy popisující přechod z ESA 1995 na ESA 2010 stejným způsobem, jako je tomu u současných údajů publikovaných ČSÚ.

Vyvinutý metodický postup v sobě obsahuje poznatky z dřívějších mezinárodních srovnání ze 70. a 80. let 20. století a doplňuje ho aktuálními poznatky a postupy. Zcela odlišný je však přístup ke statistické deflaci, která je založena na alespoň částečné implementaci řetězení.

---

¹ UN (1993)

² Eurostat (1996)

³ Soustava bilancí národního hospodářství zahrnovala zejména "Bilanci tvorby a užití společenského produktu a národního důchodu", "Úhrnou finanční bilanci", "Bilanci nevýrobní sféry", "Bilanci úplných důchodů obyvatelstva", "Bilanci peněžních příjmů a výdajů obyvatelstva", "Bilanci práce", "Bilanci základních fondů" a "Bilanci meziodvětvových vztahů".

2 Metodika transformace údajů bilancí národního hospodářství do systému národního účetnictví

2.1 Obecné principy

Vzhledem k absenci primárních datových podkladů je zřejmé, že výpočty je nezbytné provádět na publikovaných agregátních údajích. Metodika transformace je tedy přizpůsobena nižší úrovni podrobnosti tak, aby tím došlo k co nejmenším nepřesnostem. Postupy aplikované oficiálními statistickými institucemi obvykle počítají s individuálními daty a větší mírou jistoty v primárních vstupech. Tyto postupy však pro rekonstrukci historických dat nelze použít. Buď proto, že neexistují data v digitální podobě nebo tyto údaje již byly zlikvidovány. Prezentované postupy jsou téměř výlučně založeny na dostupných údajích publikovaných v rámci soustavy bilancí národního hospodářství (BNH) v kombinaci s vlastními metodickými odhady.

2.2 Hlavní ukazatele

Cílem tohoto metodického postupu je vytvoření účtu výrobku a služeb v pojetí systému národního účetnictví (SNÚ). Jde tedy o transakce s produkty a daně z produktů a dotace na produkty. Vzhledem k aplikaci tohoto postupu na Českou republiku (dříve tedy Českou socialistickou republiku), není z důvodu absence údajů oddělen dovoz, vývoz, ale je k dispozici pouze čistý vývoz. Přehled sestavovaných ukazatelů uvádí následující Tabulka 1:

Tabulka 1 Zjednodušený účet výrobku a služeb

Zdroje	Kód ESA 1995
Produkce	P.1
Čisté daně z produktů	D.21-D31
Užití	
Mezispotřeba	P.2
Výdaje na konečnou spotřebu domácností	P.3h
Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí	P.3g
Hrubá tvorba kapitálu	P.5
Saldo vývozu a dovozu (vývoz – dovoz)	P.6 – P.7
Hrubá přidaná hodnota	B.1g
Hrubý domácí produkt	B.1g

Pozn.: Výdaje na konečnou spotřebu nevládních neziskových institucí v období socialismu neuvažujeme. Všechny jednotky neziskového charakteru jsou součástí sektoru vládních institucí.

Základem pro odhad agregátů v běžných cenách jsou publikované údaje z bilancí národního hospodářství, viz Tabulka 2, kde je uveden i metodicky nejbližší ukazatel v pojetí systému národního účetnictví. Základem je společenský produkt, který odpovídá produkci výrobní sféry (navýšené o čisté daně na výrobky) a výrobní spotřeba, která je nejbližší mezispotřebě výrobní sféry (navýšené o odpisy výrobních fondů). Rozdíl mezi nimi je národní důchod, který je nejbližší hrubému domácímu produktu v pojetí SNA (ovšem bez celé nevýrobní sféry). Osobní spotřeba domácností zahrnuje materiální složku výdajů na konečnou spotřebu domácností, ovšem včetně nákupů nerezidentů. Ukazatel společenské spotřeby odpovídá mezispotřebě vládních a neziskových institucí. V pojetí investic a hrubé tvorby kapitálu je nejvýznamnější rozdíl ve spotřebě fixního kapitálu a u očištění změny zásob o zisky z držby.

Vývoz a dovoz v pojetí systému bilancí národního hospodářství zahrnoval pouze vývoz a dovoz zboží a výrobní části služeb. Veškeré ukazatele z bilancí národního hospodářství záměrně pomíjejí tzv. neproduktivní sféru. Tyto údaje je tedy nezbytné získat z doplňkových tabulek „bilance nevýrobní sféry“.

Tabulka 2 Použité ukazatele ze systému bilancí národního hospodářství

Ekonomický pojem	Ukazatel v systému bilancí NH	Ukazatel v systému NÚ
Produkce	Společenský produkt	Produkce
Meziprodukty	Výrobní spotřeba	Mezispotřeba
Přidaná hodnota	Národní důchod (hrubý)	Hrubá přidaná hodnota
Soukromá spotřeba	Osobní spotřeba	Konečná spotřeba domácností
Kolektivní spotřeba	Společenská spotřeba	Mezispotřeba vládních institucí
Tvorba kapitálu (investice)	Hmotné zdroje investic a změna stavu zásob	Hrubá tvorba kapitálu
Zahraniční obchod	Vývoz / dovoz	Vývoz / dovoz

2.3 Principy převodu

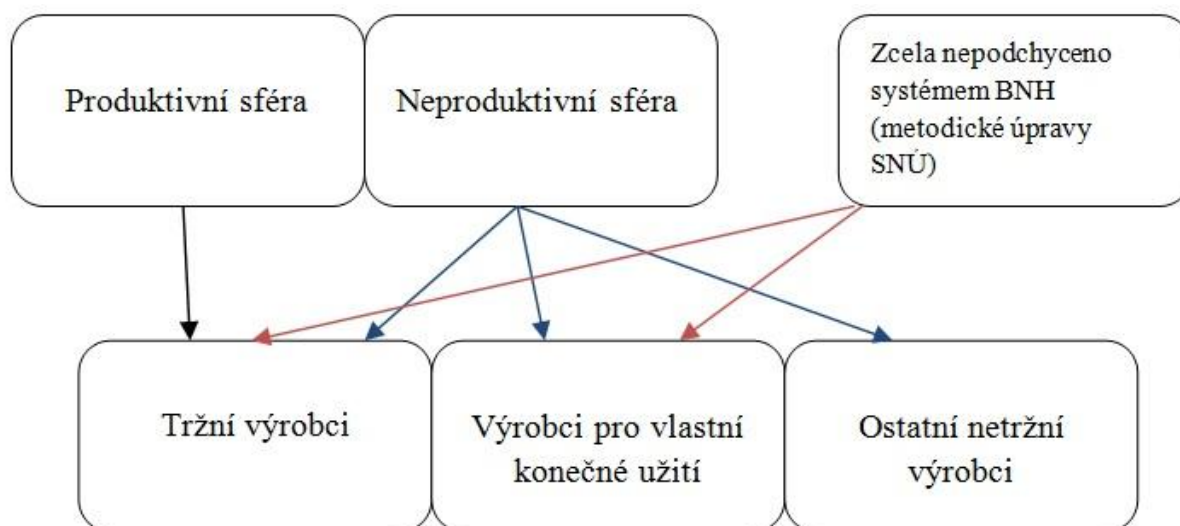
Jako výchozí zdroj pro samotný převod mezi pojetím BNH a SNA jsou používány údaje Bilance tvorby a užití společenského produktu a národního důchodu a Bilance nevýrobní sféry. Jako doplňkový zdroj jsou využity údaje Bilance základních fondů a Bilance mezioborových vztahů (BMV). Využitím BMV je možné zvýšit přesnost odhadu produkce a mezispotřeby, neboť BMV se od ostatních bilancí soustavy BNH odlišují v pojetí neproduktivní sféry, resp. v BMV je část neproduktivní sféry zachycena (osobní doprava a spoje). Proces transformace lze schematicky znázornit pomocí následujících kroků:

- I. Vzhledem k jiné hranici produktivní činnosti v SNÚ a v BNH je třeba vzít v úvahu produktivní i neproduktivní sféru. Z hlediska výrobní metody HDP jde o sloučení produkce (oceněné především v tržbách) a výkonové spotřeby výrobní i nevýrobní sféry pro odhad celkové mezispotřeby.
- II. Nevýrobní sféra zahrnuje ve skutečnosti nejen netržní výrobce ale i tržní výrobce definované podle ESA 1995 na základě tzv. 50% kritéria⁴. Produkce těchto výrobců je dána součtem jejich nákladů a je spotřebována v rámci výdajů vládních a neziskových institucí na konečnou spotřebu. Vzhledem k dopadu spotřeby fixního kapitálu na odhad produkce ostatních netržních výrobců je tento odhad nezbytné provést pro majetek vládních institucí (infrastruktura + ostatní).
- III. Je nezbytné započítat hlavní metodické úpravy vyžadované systémem národního účetnictví. Jde především o:
  - a. služby bydlení (placené a imputované nájemné),
  - b. spotřeba fixního kapitálu majetku netržních výrobců,
  - c. odhady nevýrobní sféry pro účely výdajové metody HDP,
  - d. odhady finančních služeb nepřímo měřených (FISIM) a služeb pojištění,
  - e. vyloučení daní a dotací na výrobky z produkce, resp. převod produkce do základních cen.

⁴ Viz ESA 1995, odst. 3.32.

- IV. Kromě odhadů zmíněných v bodech IIIa) až IIIe) lze definovat celou řadu dalších úprav vyžadovaných systémem národního účetnictví. To však lze jen velmi obtížně bez přístupu do původních (primárních) údajů. Jde především o odhady nezjištěné ekonomiky, ilegálních aktivit, zisku z držby, turistického ruchu apod. Existenci těchto dalších úprav nelze v žádném případě pominout, nicméně je možné alespoň rámcově identifikovat jejich rozsah. V našem případě jsme sestavili údaje za rok 1990 z veřejně dostupných dat a porovnali je s oficiálními odhady ČSU. Takto získaný rozdíl jsme zpětně retrapolovali do minulých let.
- V. Pro provedení statistické deflace je nezbytné získat buď cenové indexy pro jednotlivé složky zdrojů a užití, nebo vyjít z publikovaných údajů. V našem případě vycházíme z publikovaných údajů o produkci a mezispotřebě podle odvětví (za výrobní sféru) založených na bazické metodě. Tyto dílčí údaje jsou doplněny o nevýrobní sféru a o deflaci metodických úprav. Výsledné agregáty jsou na úrovni odvětví přepočítány do cen předchozího roku a další postup je založen na řetězení.

Celý proces je možné ilustrovat na následujícím schématu:

2.4 Hlavní metodické úpravy

2.4.1 Zachycení nevýrobních služeb

Nevýrobní služby reprezentují nejvýznamnější rozdíl mezi systémem národního účetnictví a bilancí národního hospodářství. Za produktivní byla považována pouze produkce (hmotných) statků a dále poskytování pouze těch služeb, které doprovázely oběh těchto statků. Rozdíl je dobře patrný například ve službách dopravy a spojů: zatímco nákladní doprava byla chápána jako činnost produktivní, přeprava osob již byla chápána jako neproduktivní. Podobný princip byl použit u spojů, kdy telekomunikační služby pro občany byly chápány jako neproduktivní. Jisté komplikace nastávají v odlišnosti zachycení transakcí. V rámci Bilance tvorby a užití společenského produktu a národního důchodu jsou služby osobní dopravy a spojů chápány jako neproduktivní, zatímco v rámci input-output tabulek, tedy BMV jsou chápány jako produktivní veškeré služby dopravy a spojů. Produkce neproduktivních služeb je spotřebovávána domácnostmi, produktivní sférou, neproduktivní sférou nebo exportována (na Slovensko).

Údaje o nevýrobní sféře lze získat z bilance nevýrobní sféry. Existence tabulek input-output je velkým přínosem pro lepší odhad spotřeby produkce nevýrobní sféry, neboť zde je možná její snazší identifikace. Vycházejí z údajů BMV lze odhad –nevýrobní sféry provádět podle následujícího postupu:

- a) Vyloučení veřejné dopravy a telekomunikací pro nevýrobní sféru.
- b) Rozdělení nevýrobních služeb mezi tržní a netržní služby podle 50% kritéria.
- c) Odhad hodnoty nevýrobních služeb, které byly nakoupeny produktivní sférou. Tato informace je skryta ve 3. kvadrantu input-output tabulek jako součást tzv. ostatní produkce.
- d) Mezispotřeba nevýrobních sféry (v podobě výrobků a produktivních služeb) byla identifikována v rámci finálního užití ve sloupci společenské spotřeby, a tedy byla přesunuta do 1. kvadrantu a příslušných odvětví.
- e) Odhad nevýrobních služeb spotřebovaných nevýrobní sférou (například i odvětví školství spotřebovávalo osobní dopravu nebo spoje).

Samotné přidání nevýrobních služeb způsobí pokles hrubé přidané hodnoty, neboť produkce u těchto činností je obvykle nižší než mezispotřeba. Nelze však všechny nevýrobní služby prohlásit za netržní, ale je nezbytné provést test podle 50% kritéria. Výsledky testu 50% kritéria jsou uvedeny v Tabulce 3, kde je zobrazen pro každé odvětví ekonomické činnosti dle CZ-NACE podíl tržeb na celkových nákladech. Odvětví bankovníctví, tržních služeb a ostatních služeb byla identifikována coby tržní, naopak veřejná správa, vzdělávání, zdravotnictví a sociální péče byly identifikovány coby odvětví netržní.

Tabulka 3 Výsledek testu 50% kritéria

Odvětví	CZ-NACE	Výsledek
Bankovníctví a pojišťovnictví	K	96%
Pronájem a obchodní služby	L_N	79%
<i>Veřejná správa a obrana</i>	<i>O</i>	<i>5%</i>
<i>Vzdělávání</i>	<i>P</i>	<i>28%</i>
<i>Zdravotní a sociální péče</i>	<i>Q</i>	<i>15%</i>
Kulturní a ostatní služby	R_U	73%
Celkem	K_U	45%

Zdroj: Vlastní výpočty

Celková hodnota nevýrobních služeb je uvedena v Tabulce 4, kde je zřejmé, že produkce oceněná tržbami je nižší než mezispotřeba. V posledním sloupci tabulky jsou uvedeny nákupy těchto služeb domácnostmi.

Tabulka 4 Nevýrobní služby, mil. Kčs

Rok	Produkce	Mezispotřeba	HPH	Nákupy nevýrobních služeb domácnostmi
1970	27 398	52 482	-25 084	13 906
1973	36 591	69 207	-32 615	17 016
1975	42 800	78 600	-35 800	19 671
1980	57 784	99 245	-41 461	25 853
1985	77 659	127 844	-50 184	33 319
1987	87 894	141 945	-54 051	37 181
1990	98 616	158 103	-59 487	41 547

Zdroj: Vlastní výpočty

Pozn.: HPH – hrubá přidaná hodnota

2.4.2 Odhad netržních služeb

Pro identifikované netržní výrobce je produkce odhadnuta nákladovým způsobem. Jde o součet mezispotřeby, náhrad zaměstnanců, spotřeby fixního kapitálu a ostatních čistých daní na produkci. Jde o odvětví veřejné správy a obrany, vzdělávání a zdravotnictví a sociální ochrany (sekce O až Q klasifikace CZ-NACE). Kromě těchto již existujících odvětví je nutné odhadnout hodnotu poskytovaných služeb veřejné infrastruktury, oceněnou na základě spotřeby fixního kapitálu silnic a železnic. Tato netržní produkce je spotřebovávána vládními institucemi. Nevládní neziskové organizace neuvažujeme samostatně, pro účely odhadu účtu výrobků a služeb to není nezbytné, resp. předpokládáme, že jsou součástí vládních institucí.

Pro zcela přesný odhad netržních služeb je nezbytné mít k dispozici podrobné údaje o nevýrobní sféře. Vzhledem k úrovni odhadů však v praxi postačí mít k dispozici informace o struktuře například z tabulek input-output publikovaných v pětileté periodicitě. V mezidobí je použita struktura nejbližších tabulek input-output. Výsledky propočtů za Českou republiku jsou uvedeny v Tabulce 5.

Tabulka 5 Produkce netržních služeb, mil. Kčs

Rok	1970	1973	1975	1980	1985	1987	1990
Produkce netržních služeb	38 042	49 182	55 154	67 608	88 335	98 099	111 395

Zdroj: Vlastní výpočty

2.4.3 Odhad služeb bydlení

Z hlediska objemu patří metodické úpravy služeb bydlení mezi nejvýznamnější úpravy v národních účtech. Jde o placené nájemné a imputované nájemné. Placené nájemné zahrnuje především pronájmy za podnikové, obecní a další pronajímané byty, a podnájem mezi domácnostmi. Imputované nájemné je hodnota služeb, které poskytují vlastníci obydlí sami sobě. Placené nájemné bylo zahrnuto v bilanci nevýrobní sféry. Služby imputovaného nájemného byly odhadnuty z důvodu absence rozvinutého trhu nákladovou metodou – user cost method (UCM). Takto spočtené údaje jsou konzistentní s údaji ČSÚ od roku 1990. Imputované nájemné je nutné přidat do produkce i do spotřeby domácností, odhady jsou uvedeny v Tabulce č 6.

Tabulka 6 Nájemné a imputované nájemné

Rok	Imputované nájemné celkem, mil. Kčs	Průměrné měsíční nájemné v Kčs		
		Celkem	Družstevní byty	Státní a podnikové byty
1970	16 172	151	195	134
1973	17 959	169	213	157
1975	18 930	181	223	168
1980	22 458	236	283	219
1985	23 898	269	315	249
1990	25 033	271	285	265

Zdroj: Vlastní výpočty

2.4.4 Odhad spotřeby fixního kapitálu

Spotřeba fixního kapitálu je důležitou složkou odhadu produkce netržních výrobců. Vzhledem k tomu, že cílem je odhad hrubého domácího produktu, není nezbytné provádět odhady spotřeby fixního kapitálu pro všechny institucionální sektory. Jako přijatelný kompromis stačí provést odhad pro sektor vládních institucí za fixní aktiva, která jsou obvykle zachycena, a dodat odhady za infrastrukturu (silnice a železnice), které nebyly nikde uváděny. Původní odpisy, které byly v systému bilancí NH oceněny na základě podnikového účetnictví, nelze použít pro odhad spotřeby fixního kapitálu. Znalost původních odpisů je však klíčová, neboť v rámci bilance tvorby a užití společenského produktu a národního důchodu byly odpisy součástí výrobní spotřeby. Tyto původní podnikové odpisy je proto nezbytné odečíst od výrobní spotřeby, což je jedním z kroků k odhadu mezispotřeby. Tím je získán i hrubý národní důchod⁵. Odhady opotřebení infrastruktury jsme provedli ve spolupráci s ČSÚ metodou PIM (Perpetual Inventory Method), viz Tabulka 7.

Tabulka 7 Spotřeba fixního kapitálu netržních výrobců, mil. Kčs

Rok	1970	1973	1975	1980	1985	1987	1990
Celkem	16 550	16 320	17 881	19 508	25 229	25 655	29 132
Infrastruktura	11 956	11 038	11 857	11 208	12 751	12 223	12 501

Zdroj: Vlastní výpočty ve spolupráci s ČSÚ⁶

2.4.5 Ostatní metodické úpravy

Při transformaci původních údajů z bilancí národního hospodářství je nezbytné mít na paměti, že systém národního účetnictví v pojetí ESA 1995 zahrnuje značné množství úprav znamenající přechod z podnikového účetnictví na mezinárodně srovnatelný standard. Kromě těchto rozdílů v ocenění jde o další kategorie založené na imputaci nepřímo měřitelných jevů. Do první kategorie by patřily zisky z držby zásob, odhady leasingu, odhady zušlechtění, přírůstku lesa na pni apod. Do druhé pak především kategorie z oblasti nezjištěné ekonomiky jako je například naturální mzda, spropitné atd. Odhad je tak nezbytné založit na rozdílu mezi přímými odhady provedenými v rámci projektu a dostupnými oficiálními odhady. V našem případě jsme zvolili rok 1990 jako základní přechodový můstek. Při vyloučení

⁵ Původní označení bylo národní důchod v brutto metodě.

⁶ Poděkování autorů patří zejména Ing. Igoru Krejčímu.

identifikovatelných metodických odlišností mezi našimi odhady a odhady ČSÚ, tvořily tyto odhady přibližně 10 % HDP.

2.4.7 Bilancování

I v případě transformace založené na primárních údajích (zjištěná data) je nezbytné nalezení souladu mezi výrobní a výdajovou metodou. Nejlepší metodou je sestavení tabulek dodávek a užití nebo symetrických tabulek input-output a bilancováním skupin produktů provést poslední fázi transformace do standardu ESA 1995. Tento postup je však možný pouze ve vzácných případech, a tak je možné využít zjednodušený postup založený na vztazích mezi agregáty. Východiskem je kvalita transformace, která je zřetelně nejvyšší na straně výrobní metody (produkce a mezipotřeba) a výrazně nižší na straně výdajové metody. Z hlediska výdajové metody je tedy nutné bilančně upravit zásoby o ztráty⁷, které byly publikovány v BNH samostatně. Naproti tomu výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí představují metodickou položku, kterou není třeba samostatně bilancovat. Zbývají tedy především hrubá tvorba fixního kapitálu a výdaje na konečnou spotřebu domácností. Podle povahy vzniku rozdílu lze rozhodnout - v případě odlišností mezi podnikovým a národním účetnictvím může jít o hrubou tvorbu fixního kapitálu a v případě nezjištěné ekonomiky spíše o výdaje na konečnou spotřebu domácností.

2.4.8 Principy cenových přepočtů (statistická deflace)

Deflace agregátů by měla být založena buď na podrobném produktovém členění a na aplikaci cenových indexů v ideálním případě nebo alespoň na odlišném přístupu k jednotlivým úpravám a transformovaným údajům. V námi použitém druhém přístupu vycházíme z publikovaných údajů o odvětvové struktuře společenského produktu a výkonové spotřeby. Takto spočtené implicitní deflátoři se použijí na převod odvětvové produkce, mezipotřeby, a nepřímou tedy i hrubé přidané hodnoty za výrobní sféru do cen předchozího roku. K těmto údajům se přičtou samostatně deflované metodické úpravy. Výsledný agregát je tak dán součtem v cenách předchozího roku a následně používán pro řetězení, například pro deflacii produkce v odvětví i v roce t platí následující vztah:

$$P.1_{c,t-1}^{i,t} = SP_{c,t}^{i,t} / Def_{t/t-1}^i + Ma_{c,t-1}^{i,t} + \dots + Mz_{c,t-1}^{i,t}, \quad (1)$$

kde	$P.1$	je produkce,
	$c.t-1$	ceny roku předchozího,
	$c.t$	ceny roku běžného,
	Def	implicitní deflátoři odvozený z publikovaných údajů,
	Ma až Mz	veškeré metodické úpravy.

Produkce za celou ekonomiku je pak dána součtem produkce podle jednotlivých odvětví:

$$P.1_{c,t-1}^t = \sum_i P.1_{c,t-1}^{i,t}. \quad (2)$$

⁷ Samozřejmě, že ne všechny ztráty se vážou k zásobám, nicméně jde o přijatelný kompromis.

Takto je nezbytné provést deflaci i složek výdajové metody, pouze saldo zahraničního obchodu nelze samostatně deflovat. Deflace zahraničního obchodu tak musí být spočtena implicitně jako rozdíl mezi výrobní a výdajovou metodou v cenách předchozího roku.

3 Výsledky – HDP za roky 1970 - 1989

Výsledky transformace údajů z bilancí národního hospodářství do systému národního účetnictví jsou uvedeny v Tabulce č. 8. Ze srovnání je zřejmý rychlejší růst hrubého domácího produktu ve srovnání s národním důchodem založeným na bilancích národního hospodářství. Tento vývoj potvrzuje pomocí čísel to, že vyloučení tzv. nevýrobní sféry z výpočtu národního důchodu v BNH vedlo ve svém důsledku k podcenění významu služeb pro harmonický vývoj ekonomiky. Ukazatel národní důchod nebyl proto schopen komplexně zachytit rozvoj služeb v 80. letech 20. století a nemohl tak plnit roli agregátního ukazatele výkonu ekonomiky.

Tabulka 8 Srovnání národního důchodu z BNH a hrubého domácího produktu

Rok	ND	HDP	Rok	ND	HDP
1970	221 372	292 954	1980	331 304	459 247
1971	231 590	308 959	1981	312 940	445 452
1972	243 424	325 943	1982	332 174	471 767
1973	256 428	344 392	1983	340 514	485 293
1974	273 453	367 076	1984	351 865	506 003
1975	284 470	384 059	1985	361 684	520 628
1976	292 540	398 383	1986	370 281	535 637
1977	279 774	388 891	1987	374 210	547 156
1978	295 992	410 958	1988	385 122	560 722
1979	313 458	434 427	1989	400 972	581 246

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

4 Literatura

- ARVAY, J. 1992. The Material Product System (BNH): A Retrospective. Twenty-second General Conference of the International Association for Research of Income and Wealth (IARIW), Switzerland 1992.
- ČSÚ. 2009. Gross National Income Inventory 2002, version 2.0. http://apl.czso.cz/nufile/GNI_CZ_en.pdf.
- EUROSTAT. 1996. European System of Accounts (ESA 1995). Eurostat, Luxembourg 1996.
- EUROSTAT. 2010. The comparability of imputed rent. Eurostat, Luxembourg 2010.
- Fischer, J., Sixta, J., Hronová, S., Hindls, R., Vltavská, K. Odhady zdrojů a užití hrubého domácího produktu ČR pro roky 1970-1989 v metodice ESA 1995. Politická ekonomie, v tisku
- http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-10-022/EN/KS-RA-10-022-EN.PDF
- OECD. 2009. Measuring Capital, OECD Manual, Second Edition. OECD, Paris.
- UN. 1993. System of National Accounts 1993 (SNA 1993). United Nations, New York 1993.

Schvalovací doložka

Metodiku transformace údajů z bilancí národního hospodářství do systému národního účetnictví, zpracovanou a předloženou kolektivem autorů Fakulty informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze v prosinci 2012, doporučuje Český statistický úřad pro využití v praxi.

V Praze dne .....

.....